CURTEA DE APEL NORD

Dosarul nr. 21rji-733/25 Judecătoria Edineț, sediul Briceni
1-24071177-03-21rji-10062025 Judecător Ghenadie Comerzan

D E C I Z I E
În numele Legii

06 noiembrie 2025 mun. Bălţi

Colegiul penal al Curţii de Apel Nord
În componența sa:
Preşedintele completului, judecptorul: Ghenadie Liulca
Judecătorii: Aurelia Andronache, Ludmila Iarmaliuc

a judecat în ordine de recurs, fără participarea părților, recursurile directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Socol Andrei, declarate împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 15 aprilie 2025, privind admiterea plângerii condamnatului Gancerenco Adrian împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, în baza art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului,

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de argumentele invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă:

La data de 01 iulie 2024 în Judecătoria Edineț, sediul Briceni a fost înregistrată plângerea condamnatului Gancerenco Adrian împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, prin care se solicită constarea faptului deținerii în condiții inumane în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu reducerea pedepsei.

În motivarea plângerii condamnatul a indicat că, în perioada 20.03.2024 pînă în prezent a fost deținut în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în condiții inumane și anume: supraaglomerare, nerespectarea spațiului locativ per persoană de 4

m^2;celula populată cu diferite insecte; lipsa sistemului de ventilare; apa potabilă de calitatea rea; asistența medicală necalitativă și insuficientă.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 15 aprilie 2025 s-a admis plângerea condamnatului Gancerenco Adrian împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a constatat faptul că, Gancerenco Adrian a fost deținut în perioada 20.03.2024-10.12.2024, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, în total o perioadă de 265 (două sute șaizeci și cinci) zile, în calitate de condamnat.

În condițiile art. 473^4 alin. (5) Cod de procedură penală, s-a acordat în calitate de despăgubire condamnatului Gancerenco Adrian, suma de bani în mărime de 6625 (șase mii șase sute douăzeci și cinci) lei, şi anume, a câte 0,5 unități convenționale pentru fiecare zi în care petiționarului a suferit încălcarea condițiilor de detenție în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM.

Încheierea privind încasarea mijloacelor bănești a se executa în condițiile Codului de Executare.

S-a obligat administrația instituției Penitenciare nr. 2 Lipcani să înlăture condițiile precare de detenție în termen de 15 zile.

Exercitarea căilor de atac:

Nefiind de acord cu soluția instanței, directorul Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Socol Andrei, în termen a contestat încheierea menționată cu recursuri și a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 15 aprilie 2025, cu rejudecarea cauzei şi pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului prevăzut pentru prima instanță, prin care să fie respinsă ca neîntemeiată plângerea condamnatului Gancerenco Adrian.

În susținerea cererii de recurs a invocat următoarele argumente: în Raportul de evaluare a condițiilor de detenție, prezentat în cadrul ședinței de judecată, au fost prezentate probele, inclusiv şi fototabele, care cu certitudine dovedesc, că condamnatului Gancerenco Adrian în Penitenciarul nr. 2 Lipcani au fost acordate condițiile minime necesare de detenție. Invocă faptul că, condamnatului a fost acordată suprafața locativă de 3,2 m^2 pentru un condamnat. Acesta a fost deținut în celula bine iluminată și ventilată. Iluminarea şi ventilarea celulei au fost asigurate prin intermediul a 2 geamurilor din termopan, care se deschid. Iluminarea artificială a fost asigurată prin bec de iluminare 100 Wt. Încălzirea celulei a fost efectuată prin sistem centralizat de încălzire, celula fiind dotată cu 2 calorifere de

încălzit, temperatura aerului în perioada de încălzire se păstrează la un nivel nu mai mic de 18° C. Blocul sanitar nu este situat în celulă, dar în bloc sanitar separat, şi corespunde normelor de igienă și intimitate. Condamnatului a fost acordat dreptul la deplasarea liberă pe teritoriul penitenciarului în timpul zilei, în limitele stabilite de administrația penitenciarului. Spălarea hainelor a fost efectuată prin intermediul spălătoriei, dotată cu 4 mașini de spălat de tip automat. În penitenciar sunt amenajate locurile speciale pentru uscarea hainelor. Deratizarea şi dezinsectizare încăperilor penitenciarului se efectuează trimestrial de agent economic specializat conform contractului încheiat. Asistența medicală se acordă în regim non-stop. Alimentația corespunde standardelor stabilite. În Penitenciarul nr.2-Lipcani apa potabilă este asigurată din fântâna arteziană, componența chimică şi starea sanitaro-microbiologică apei sunt regulat verificate de către laboratorul CSP Edineț Ministerului Sănătății RM. Calitatea apei corespunde standardelor.

Standardele CtEDO prevăd norma de spațiu de locuit per prizonier într-o celulă cu mai multe ocupații 4 m^2. Însă, CPT nu susține în mod vertiginos opinia că o abatere minoră de la minimul standardelor poate fi considerată , în sine, ca fiind tratare inumană şi degradantă a deținutului, atât timp cât se pot găsi şi alţi factori de atenuare, cum ar fi, în special, faptul că deținuții sunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afară celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activități). Criteriul poate fi apreciat prin prisma condițiile de detenție ca fiind un tratament inuman şi degradant, în cazul în care celulele sunt extrem de supraaglomerate sau, că în majoritatea cazurilor combină o serie de elemente negative, cum ar fi: insuficiența numărului de paturi pentru toți deținuții; igiena precară; infectarea cu paraziți; ventilația, încălzirea sau lumina insuficientă; lipsa salubrizării în celule şi, în consecință, utilizarea de găleți sau sticle pentru nevoile naturii.

Examinarea criteriului „spațiu acordat fiecărui deținut” prin prisma art. 3 CEDO, urmează a fi efectuat cumulativ cu alți factori, care contribuie aprecierea detenție ca fiind inumană și degradantă sau infirmarea acestui fapt.

Așadar, Curtea confirmă faptul că standardul predominant în jurisprudența sa, şi anume 3 m^2 de suprafață a podelei pentru fiecare persoană privată de libertate în cameră colectivă, este standardul minim aplicabil în temeiul art. 3 din Convenție. În cazul în care suprafața podelei de care dispune o persoană privată de libertate în cameră colectivă este mai mică de 3 m^2, lipsa de spațiu personal este considerată ca fiind atât de gravă încât dă naștere unei puternice prezumții de încălcare a art. 3. Sarcina probei revine Guvernului pârât, care poate totuși infirma prezumția, demonstrând prezența unor elemente capabile să compenseze această circumstanță în mod adecvat.

Prezumția absolută de încălcare a art. 3 nu poate fi infirmată în mod normal decât dacă toți factorii de mai jos sunt reuniți: 1) reducerile spațiului personal în

raport cu minimul recomandat de 3 m² sunt scurte, ocazionale şi minore; 2) ele sunt însoțite de o libertate de mișcare suficientă în afara camerei şi de activități înafara camerei adecvate; 3) reclamantul este încarcerat într-o instituție care oferă, în general, condiții de detenție decente şi nu este supus la alte elemente care ar putea fi considerate circumstanțe agravante ale unor condiții de detenție precare".

Așadar, judecătorul de instrucție a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt și de drept, în lipsa unei analize complete, în ansamblu și sub toate aspectele împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucție bazată exclusiv pe alegațiile condamnatului.

Argumentele părților:

Potrivit prevederilor art. 447 alin. (1), (2) Cod de procedură penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. (2) Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice pârților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă până la data examinării recursului, declarat de către administrația Penitenciarului nr. 2 Lipcani părțile nu au depus referință asupra recursului declarat.

Aprecierea instanței de recurs:

Examinând materialele prezentate în raport cu motivele recursurilor declarate, Colegiul penal consideră că recursurile declarate de directorul Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Socol Andrei, împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 15 aprilie 2025, urmează a fi admise din alte motive decât cele invocate, și anume, de a casa încheierea parțial în latura încasării despăgubirii în valoarea bănească, rejudecarea cauzei și emiterea unei hotărâri noi potrivit modului stabilit pentru prima instanță, din următoarele considerente:

Conform prevederilor art. 448 alin. (1) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 2 lit. b) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: 2) admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, şi ia una din următoarele soluții: b) rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului.

În motivarea soluției adoptate, Colegiul penal reține următoarele circumstanțe, după cum urmează:

Prin sentința Judecătoriei Bălți, sediul ***** din 15 septembrie 2017, Gancerenco Adrian a fost recunoscut vinovat pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 1921 alin. (3), art. 188 alin. (2) lit. b), e), art. 166 alin. (2) lit. d), f) Cod penal, și prin prisma art. 84 alin. (1) Cod penal i s-a stabilit pedeapsa cu închisoare pe un termen de 08 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei s-a calculat din 15.09.2017, cu includerea în acest termenul durata aflării acestuia în stare de arest preventiv de la 31.07.2017 până la 15.09.2017. Sentința a devenit executorie la data de 01.10.2017.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 19 martie 2020 s-a respins plângerea condamnatului Gancerenco Adrian împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care pentru perioada deținerii în Penitenciarul nr. 11 Bălți, ca depusă cu încălcarea termenului de prescripție.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 19 noiembrie 2020 s-a constatat faptul deținerii condamnatului Gancerenco Adrian în condiții inumane și degradante contrare prevederilor art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioade 24.10.2017 - 26.12.2017, 27.02.2018 -19.11.2020, fiind redus termenul pedepsei cu 106 zile, în condițiile art. 473^4 alin. (4) Cod de procedură penală.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 24 februarie 2021, încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 19.11.2020 a fost menținută fără modificări.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 22 decembrie 2022 s-a constatat faptul deținerii condamnatului Gancerenco Adrian în condiții inumane și degradante contrare prevederilor art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada 19.11.2020 - 06.12.2022, fiind redus termenul pedepsei cu 75 zile, în condițiile art. 473^4 alin. (4) Cod de procedură penală.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 27 februarie 2023, încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 22.12.2022 a fost menținută fără modificări.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 03 aprilie 2024 s-a constatat faptul deținerii condamnatului Gancerenco Adrian în condiții inumane și degradante contrare prevederilor art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada 06.12.2022 - 20.03.2024, fiind redus termenul pedepsei cu 47 zile, în condițiile art. 473^4 alin. (4) Cod de procedură penală.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 13 august 2024, încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 03.04.2024 a fost menținută fără modificări.

În conformitate cu art. 473^3 alin. (2), (3) Cod de procedură penală, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare. **(3)** Pentru examinarea plângerii, reprezentantul administrației instituției penitenciare prezintă instanței de judecată în scris, în

termen de 30 zile, un raport în care răspunde la toate pretențiile invocate de condamnat în plângere, cu menționarea măsurilor întreprinse pentru înlăturarea condițiilor de detenție contestate, dacă asemenea măsuri au fost întreprinse. Copia raportului şi a materialelor anexate la acesta se înmânează condamnatului care a depus plângerea de către reprezentantul administrației instituției penitenciare.

Potrivit raportului întocmit la data de 30.01.2025 de către administrația Penitenciarului nr. 2 Lipcani în temeiul art. 473^3 alin. (2) Cod de procedură penală, condamnatul Gancerenco Adrian s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada 20.03.2024-10.12.2024. Totodată, se indică în raport că începutul termenului executării pedepsei este 31.07.2017, sfârșitul termenului – 10.12.2024.

Cu referire la încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 15 aprilie 2025, Colegiul penal stabilește că judecătorul de instrucție corect a admis plângerea condamnatului Gancerenco Adrian împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Colegiul penal consideră întemeiată concluzia instanței de fond privind constatarea faptului că Gancerenco Adrian a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în perioada 20.03.2024 - 10.12.2024, în calitate de condamnat.

Afiliindu-se celor constatate de judecătorul de instrucție, Colegiul penal consideră că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Gancerenco Adrian pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în calitate de condamnat, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției într-un mod contrar prevederilor art. 3 din Convenție.

Conform art. 3 al Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului, nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.

În conformitate cu art. 473^2 alin. (1) Cod de procedură penală, plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, încalcă drepturile condamnatului sau prevenitului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit personal sau prin intermediul unui avocat la instanța în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară ale cărei acțiuni sau inacțiuni se contestă.

Conform art. 473^2 alin. (3) Cod de procedură penală, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția

pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Potrivit prevederilor art. 473^4 alin. (4) Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 alin. (3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

În acest sens, apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CEDO cu referire la încălcarea art. 3 din Convenție, judecătorul de instrucție just a stabilit că pe parcursul perioadei vizate Gancerenco Adrian s-a deținut în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, începând cu data de 20.03.2024, în condiții precare de detenție, ceea ce evident determină încălcarea drepturilor sale garantate de art. 3 CEDO.

Instanța de recurs critic apreciază argumentele recurentului, precum că instanța de fond s-a bazat pe faptul că, condamnatul s-a deținut în condiții unde nu s-a respectat norma spațiului locativ.

În acest context se reține prevederile art. 225 alin. (3), (4) Cod de executare, potrivit căror, camerele de cazare şi celelalte încăperi destinate persoanelor condamnate dispun de iluminat natural şi de instalațiile necesare asigurării iluminatului artificial corespunzător. **(4)** Norma de spațiu locativ stabilit pentru un condamnat nu poate fi mai mică de 4 m^2.

Norma spațiului locativ este prevăzută și la pct. 464 din Statutul executării pedepsei de către condamnați - Fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătrați, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții, iar pct. 465 prevede că, numărul deținuților în celule este determinat de Codul de executare în funcție de tipul penitenciarului şi regimul de detenție, în celulele izolatorului disciplinar se deține de regulă unu, dar nu mai mult de doi deținuți.

În acest aspect, Colegiul penal reține că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei.

Colegiul penal reține criticele invocate de către judecătorul de instrucție asupra raportului administrației instituției penitenciare, precum că Gancerenco Adrian s-a aflat în instituția penitenciară (P-2 Lipcani) în condiții de detenție acceptabile, care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect.

Recurentul mai pretinde că, condamnatul Gancerenco Adrian nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman sau degradant, fiind asigurat cu minimul de întreținere.

Argumentul recurentului, Colegiul penal îl apreciază ca nefondat, în acest sens menționând că, Consiliului pentru Prevenirea Torturii, nu susține opina că, o abatere minoră de la minimumul standardelor poate fi considerată, în sine, ca fiind tratarea inumană și degradantă a deținutului atâta timp, cât se pot găsi și alți factori de atenuare, cum ar, fi în special, faptul că, deținuții sunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afară celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activități). Examinarea criteriului „spațiul acordat fiecărui deținut” prin prisma art. 3 CEDO urmează a fi efectuat cumulativ cu alți factori, care contribuie aprecierea detenției, ca fiind inumană și degradantă sau infirmarea acestui fapt.

Colegiul penal va reține că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei (*cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62*).

La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ține cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei (*cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63*).

La analiza condițiilor de cazare a deținutului, Colegiul va face trimitere la cele indicate în Raportul privind vizita preventivă/de monitorizare efectuată la Penitenciarul nr.2 Lipcani din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor la 19 mai 2023, care este amplasat în or. Lipcani, str. Independenței nr.108, și care are statut de instituție penitenciară de tip semiînchis, unde își ispășesc pedeapsa condamnați maturi de gen masculin. Astfel, membrii CpPT au constatat mai multe

încălcări, inclusiv și: **1.** Lipsa unui Plan de implementare a recomandărilor a CpPT urmare a vizitelor din 2018. **2.** Deținuții sunt repartizați inegal şi tratați diferențiat, astfel în penitenciar există secții supraaglomerate cu condiții nesatisfăcătoare de detenție versus secții spațioase cu condiții foarte bune de trai. **3.** CpPT constată condiții materiale de detenție din celule unde sunt plasați deținuții conform art.206 CE similare celor din sectoarele unde se deține masa generală de condamnați. **4.** CpPT salută faptul că cele 29 persoanele ce se dețin conform art.206 CE, au posibilitatea să se deplaseze pe timpul zile pe teritoriul sectorului în care sunt plasați, se dețin pe timpul zilei cu ușile deschise şi pot comunica între ei. Totodată, sectorul în care aceștia se dețin are o zonă mică de plimbare. **5.** CpPT constată privarea anumitor drepturi pentru condamnații ce se sunt plasați conform art.206 în sectorul nr. 1. Condamnații au acces limitat la anumite spații cum ar fi terenul de fotbal, etc. 6. Accesul la baie nu este îngrădit, însă nu este respectată intimitatea persoanelor condamnate (dușurile nu sunt separate). Din declarațiile condamnatelor în baie este rece, multă umezeală, iar apa abia călduță. **7.** CpPT constată problema asigurării cu personal medical şi organizării serviciilor, ceea ce limitează accesul la servicii medicale a condamnaților a garanțiilor de sănătate. **8.** CpPT constată lipsa unor celulele accesibile persoanelor cu dizabilități locomotorii, nefiind adaptate la necesitățile acestora spațiile locative, băile, veceurile. La fel, există foarte multe bariere, care îngrădesc deplasarea deținuților cu dizabilități pe spațiile de deplasare din penitenciar, cum ar fi existența scărilor către curțile de plimbare şi cabinetele medicale. **9.**CpPT constată deficiențe în asigurarea condițiilor minime de trai, multe din celule necesitând reparații, unele wc-uri, lavoare fiind în stare deplorabilă, teracota lunecoasă, de multe ori nu este apă. Totodată, membrii CpPT au emis recomandări în adresa Penitenciarului nr.2 Lipcani: **1.** Îmbunătățirea condițiilor adecvate în wc-uri, lavoare, baia penitenciarului, în vederea asigurării respectului pentru demnitatea umană şi unui grad dezirabil de condiții sanitaro-igienice. **2.** Întreprinderea măsurilor urgente pentru deratizarea/dezinsecția spațiilor de trai ale condamnaților. 3. Îmbunătățirea condițiilor de detenție şi crearea unor condiții prielnice de trai prin reparația celulelor, schimbarea mobilierului vechi, procurarea seturilor noi de lenjerie de pat, reparația spațiilor sanitare etc. **3.** Organizarea serviciului medical conform normelor în vigoare şi asigurarea deținuților cu servicii medicale de calitate.

Potrivit raportul privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2023, întocmit de către Avocatul Poporului, la situația din 01.01.2024 în instituțiile penitenciare erau deținute 5695 de persoane (în 2022 - 6084 deținuți), dintre care 964 preveniți (în 2022 - 1037), 301 femei/2 minore (în 2022 - 326/1 minoră), 31 de minori (în 2022 - 35), 5 mame cu copii (în 2022 - 4), 103 foști funcționari publici (în 2022 - 102) și 136 de condamnați pe viață (în 2022 - 133). Iar eliberați din sistemul penitenciar au fost 3042 de deținuți. Mai mult,

conform datelor statistice, se menține problema supraaglomerării în P-1, P-9, P-13, P-15, comparativ cu anul 2022, când se atesta surplus de persoane aflate în detenție în P-1, P-2, P-3, P-7, P-11, P-13 și P-15. Ca eforturi pentru a reduce fenomenul de suprapopulare și numărul total este ține de condițiile materiale de detenție se invocă că, potrivit ANP, au fost realizate reparații curente în 200 de spații de detenție, în 159 de birouri de serviciu și în alte încăperi, precum blocuri alimentare, săli de lectură, depozite, farmacii, arhiva medicală, coridoare, puncte de trecere, gherete, blocuri sanitare, săli de examinare medicală, curți de plimbare, acoperișuri.

Respectiv, Colegiul penal, la fel ca și judecătorul de instrucție, consideră că dificultățile cu care s-a confruntat Gancerenco Adrian pe parcursul detenției sale în perioada nominalizată, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art. 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

În concluzie, instanța de fond just a individualizat termenul reducerii pedepsei în raport cu condițiile concrete în care s-a deținut condamnatul Gancerenco Adrian, întemeiat a constatat că, condamnatul Gancerenco Adrian a fost deținut în perioada 20.03.2024-10.12.2024, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, în total o perioadă de 265 (două sute șaizeci și cinci) zile, în calitate de condamnat.

Cu toate acestea, instanța de recurs va casa verdictul judiciar emis de către prima instanță în latura acordării lui Gancerenco Adrian în calitate de despăgubire a sumei de bani în mărime de 6625 (șase mii șase sute douăzeci și cinci) lei, şi anume, a câte 0,5 unități convenționale pentru fiecare zi în care petiționarului a suferit încălcarea condițiilor de detenție în Penitenciarul nr. 2 Lipcani.

În acest context se reține prevederile art. 473^4 alin. (5) Cod de procedură penală, care statuează că, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 alin. (3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin. (4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.

Potrivit prevederilor art. 473^2 alin. (4) Cod de procedură penală, în cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condițiilor de detenție este mai mică de 10 zile, în privința perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească.

Deci, potrivit normei legii enunțate, urmează că despăgubirea în valoare bănească se solicită de către condamnat în cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei.

Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată în instanța de fond, condamnatul Gancerenco Adrian nu a fost prezent și nu a solicitat despăgubire în valoare bănească din contul bugetului de stat, și în ce mărime urmează a fi încasată despăgubirea bănească.

Prin urmare în cazul dat, luând în considerație că Gancerenco Adrian, este eliberat din penitenciar, termenul de executare fiind finisat, legea procesul-penală nu prevede încasarea despăgubirii în valoare bănească fără solicitarea condamnatului, Colegiul penal consideră oportun de a casa încheierea instanței de fond în această parte și de a explica condamnatului că, este în drept să se adreseze în instanța de judecată cu acțiune civilă în vederea achitărilor despăgubirilor pentru condiții precare de detenție, care contravin prevederilor art. 3 CEDO, pentru cele 265 (două sute șaizeci și cinci) zile.

În lumina celor evidențiate, Colegiul penal consideră că soluția instanței de fond, constituie temei pentru recurs, în acest sens urmând a fi pronunțată o nouă hotărâre în latura încasării despăgubirii în valoarea bănească, în sensul descris supra.

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a), art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursul directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Socol Andrei, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 15 aprilie 2025, privind admiterea plângerii condamnatului Gancerenco Adrian împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului, în baza art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului, se admite, din alte motive decât cele invocate, se casează încheierea parțial în latura încasării despăgubirii în valoarea bănească, cu rejudecarea cauzei potrivit modului primei instanțe cu pronunțarea în această parte a unei soluții noi, după cum urmează:

Se explică lui Gancerenco Adrian, că este în drept de a înainta o acțiune civilă în vederea încasării despăgubirii în valoare bănească, pentru 265 (două sute șaizeci și cinci) zile, în care petiționarului a suferit încălcarea condițiilor de detenție în Penitenciarul nr. 2 Lipcani.

Se mențin dispozițiile încheierii instanței de fond privind deținerea lui Gancerenco Adrian în condiții inumane și degradante contrare prevederilor art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada 20.03.2024 - 10.12.2024.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului: **Judecător:**
Judecător: